

Мороз Світлана Анатоліївна,
к. держ. упр., старший науковий співробітник Навчально-науково-виробничого центру,
Національний університет цивільного захисту України,
м. Харків
ORCID 0000-0002-2696-1278

УДК 354:378

doi: 10.34213/ap.20.01.36

РІВЕНЬ ВІДПОВІДНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ ЗНАНЬ ВИМОГАМ РИНКУ ПРАЦІ: АНАЛІЗ ДУМКИ ПРАЦЕДАВЦІВ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Обґрунтовано можливість участі працедавців у системі забезпечення якості вищої освіти вищої освіти через механізм їх опитування щодо відповідності університетських знань вимогам ринку праці. Проаналізовано думки працедавців щодо рівня відповідності набутих випускниками закладів вищої освіти під час навчання компетентностей сучасним вимогам ринку праці. Встановлено, що переважна більшість працедавців не задоволена рівнем розвитку компетентностей молодих фахівців, а відповідно й якістю діяльності закладів вищої освіти. Зроблено висновок про можливість вдосконалення системи підготовки фахівців з вищою освітою за рахунок підвищення ролі працедавців у формуванні змісту навчальних програм та оцінюванні результатів їх засвоєння випускниками закладів вищої освіти.

Ключові слова: відповідність університетських знань вимогам ринку праці; опитування працедавців; вдосконалення механізмів державного управління забезпеченням якості вищої освіти; якість вищої освіти; якість діяльності закладів вищої освіти.

Постановка проблеми. Сформульовані відповідно до підсумкового документа роботи 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН “Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року” Цілі сталого розвитку в Україні зосереджені на формуванні основи для “інтеграції зусиль, спрямованих на забезпечення економічного зростання, соціальної справедливості та раціонального природокористування” [18]. За кожним з цих напрямів експертами були сформульовані Цілі сталого розвитку в Україні та визначені конкретні заходи щодо забезпечення їх досягнення. Виконання цих завдань, принаймні тих з них, що пов’язані із забезпеченням: якісної освіти (четверта ціль відповідно до адаптованих для України цілей сталого розвитку (2015–2030 рр.)); гідної праці та економічного зростання (восьма ціль згідно переліку); розвитку промисловості, інновацій та інфраструктури (дев’ята ціль згідно переліку); сталого розвитку міст і громад (одинадцята ціль згідно переліку); відповідального споживання та виробництва (дванадцята ціль згідно переліку) тощо, неможливо уявити без реалізації суб’єктом управлінських відносин обґрунтованої за змістом та збалансованої за напрямками кадрової політики.

На рівні держави основні завдання кадрової політики були сформульовані у Стратегії державної кадрової політики на 2012–2020 рр. За напрямом підготовки кадрів Стратегією передбачено, в тому числі, й “проведення оптимізації державних стандартів вищої освіти” [15]. Вдосконалення змісту державних стандартів вищої освіти є не лише необхідним елементом системи підготовки фахівців з вищою освітою, а й одним з обов’язковим напрямом у процедурі забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти як на університетському, так і на державному рівнях.

© Мороз С. А., 2020

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика забезпечення якості освітньої діяльності ЗВО та якості вищої освіти, як і питання вдосконалення змісту державних стандартів вищої освіти, не є принципово новим напрямом в організації наукових пошуків у межах галузі знань “Публічне управління та адміністрування”. Відповідні питання перебували у фокусі наукової уваги таких вчених, як В. Бабаєв (визначено місце та роль студентів у забезпеченні якості вищої освіти, а також обґрунтовано напрями вдосконалення механізмів державного управління якістю освітньої діяльності ЗВО) [13]; Л. Белова, В. Бульба (проведено аналіз ефективності управління якістю освіти та освітньої діяльності, а також визначено основні проблеми функціонування системи її забезпечення) [1]; Л. Гаєвська (визначено проблеми інтегрування системи освіти України в європейський інтелектуальний простір, а також обґрунтовано шляхи їх вирішення) [2]; С. Домбровська (визначено місце та роль нових освітніх стандартів в системі забезпечення якості вищої освіти; проведено аналіз ефективності використання ресурсів вищої освіти в системі реформування освітянської галузі) [3]; В. Загорський, З. Бурик (окреслено проблеми та визначено перспективи стратегічного планування розвитку освіти на регіональному рівні; проведено аналіз зміни динаміки фінансування освіти регіону, а також результативності функціонування системи вищої освіти щодо забезпечення потреб ринку праці) [4]; В. Зайчук (розглянуто проблематику управління якістю освіти через призму державної освітньої політики) [5]; Д. Карамішев (ідентифіковано проблеми формування системи рейтингового оцінювання ЗВО в Україні та запропоновано шляхи їх вирішення; обґрунтовано напрями вдосконалення методики вимірювання результатів діяльності ЗВО) [6]; Т. Лукіна (визначено місце управління якістю освіти дорослих в систем державного управління освітою) [7]; В. Мороз (обґрунтовано необхідність сприйняття структури закладу вищої освіти на рівні об’єкта державного управління; висвітлено зв’язок між структурою ЗВО та якістю надання ним освітніх послуг) [8]; В. Садковий (розглянуто проблему забезпечення вищої освіти через призму інтеграційних процесів системи вищої освіти до європейського освітнього простору; визначено напрями вдосконалення змісту освітніх стандартів та практики їх впровадження у навчальний процес) [16] та ін. Окремі питання порушеної проблематики були розглянуті нами під час попередніх напрямів наукових пошуків [9; 10]. Не дивлячись на достатній рівень уваги вчених до проблематики державного управління забезпеченням якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, окремі питання все ще залишаються відкритими для подальших наукових досліджень. Серед питань, що потребують додаткової уваги вчених, неабиякої значущості набувають ті з них, змістовне спрямування яких зосереджено на визначенні місця та ролі держави у забезпеченні ефективної взаємодії системи вищої освіти з ринком праці.

Проблематика участі держави у забезпеченні взаємодії ЗВО з ринком праці, з огляду на складність та багатогранність прояву свого змісту, не лише не втратила своєї актуальності за результатами проведених досліджень, а й набула нового значення. Серед існуючих у межах державно-управлінської наукової думки напрямів дослідження бракує тих з них, результати за якими були б отриманні за допомогою емпіричних методів дослідження. Іншими словами, переважна більшість результатів наукових пошуків щодо взаємодії університетської інституції та інституту ринку праці були отримані вченими за допомогою суто теоретичних методів наукового пізнання. Таке обмежен-

ня у використанні вченими інструментарію дослідження зумовлює зниження якості отримання наукових результатів, а за певних умов, стає причиною і їх викривлення. Отже, доповнення існуючих результатів наукових досліджень проблематики взаємодії ЗВО з ринком праці в контексті забезпечення відповідності університетських знань вимогам працедавців тими з напрямів наукових пошуків, що зосереджені на оцінюванні станів предмету безпосередньої уваги, є не лише практично значущим і необхідним для вирішення завданням у межах галузі “Публічне управління і адміністрування”, а й перспективним вектором в організації наукової роботи з теоретико-методологічного обґрунтування державного управління забезпеченням якості вищої освіти.

Мета статті. За результатами аналізу думок працедавців щодо рівня відповідності університетських знань вимогам ринку праці визначити напрями вдосконалення механізмів державного управління у сфері забезпечення якості вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблематика вдосконалення змісту державних стандартів вищої освіти, з огляду на свою складність і багатогранність прояву, має достатньо розгалужену за напрямками можливих досліджень систему. Залежно від рівня актуальності кожного з напрямів, як і фокусу наукової уваги дослідника, відповідна проблематика набуває свого унікального сенсу. Серед питань вдосконалення змісту державних стандартів вищої освіти великого значення набувають і ті з них, зміст яких пов'язано із з'ясуванням думок основних стейкхолдерів щодо якості освітньої діяльності та якості вищої освіти. З огляду на те, що норми Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) конкретизують стейкхолдерів через “всіх учасників (суб'єктів) у межах закладу, включаючи студентів і персонал, а також зовнішніх стейкхолдерів, таких як працедавці та зовнішні партнери закладу” [17, с. 9], нами було прийнято рішення зосередитись на з'ясуванні думки працедавців щодо питань якості вищої освіти. Організація наукових досліджень за цим напрямом може бути здійснена з використанням інструментарію як суто теоретичних методів наукового пізнання, так і методів емпіричного дослідження. В основу цієї публікації покладено використання методу опитування у вигляді анкетування. Організація та проведення анкетування працедавців було здійснено в межах авторського позагрантового проекту “Оцінка якості вищої освіти”. Програма заходів з реалізації цього проекту передбачала проведення опитування студентів та працедавців за однією і тією самою анкетною. Результати аналізу опитування студентів були висвітлені у межах наших попередніх наукових робіт [11; 12], отже в межах цієї публікації ми звернемо увагу на деякі з результатів опитування працедавців.

В опитуванні взяли участь 184 працедавців з Харківської, Полтавської, Сумської, а також підконтрольних Україні частин Донецької та Луганської областей. Кількість залучених до опитування респондентів, як і обмеженість території охоплення відповідним дослідженням, не дозволяють нам вести мову про його репрезентативність. Разом з тим сформульовані за результатами аналізу відповідей працедавців узагальнення можуть бути використані суб'єктами публічного управління для вдосконалення як змісту державних стандартів вищої освіти, так й механізмів державного управління у сфері забезпечення якості вищої освіти в Україні.

Серед питань анкети, які були запропоновані респондентам для відповіді, було в тому числі з'ясування рівня відповідності університетських знань

вимогам ринку праці. Результати відповідей респондентів на це питання подано на рис. 1.

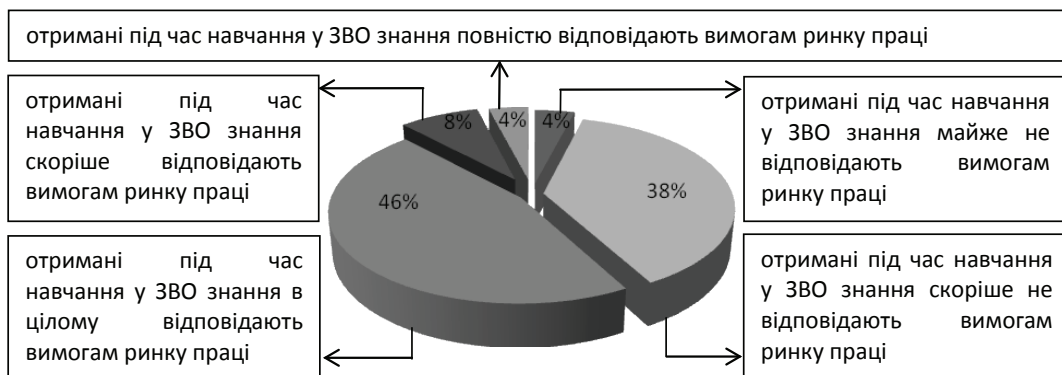

Рис.1. Рівень відповідності отриманих студентами вітчизняних ЗВО знань, вмінь та навичок сучасним вимогам ринку праці

За результатами аналізу відповідей респондентів можемо сформулювати такі основні узагальнення.

По-перше, кардинально протилежної думки щодо рівня відповідності університетських знань вимогам ринку праці дотримується 8 % респондентів, з яких 4 % вважають, що такої відповідності “майже немає”, а 4 % переконані в тому, що така відповідність є достатньо наявною. Встановлення своєрідного балансу між тими, хто заперечує існування відповідного зв’язку та тими, хто переконаний у його наявності, свідчить, хоча й на опосередкованому рівні, про існування певного протиріччя, що є підставою для його вирішення, в тому числі й за участю суб’єктів публічного управління.

По-друге, майже половина респондентів (46 %) вважають, що отримані під час навчання у ЗВО знання в цілому відповідають вимогам ринку праці. У межах запропонованої нами анкети шкали оцінювання це твердження було нейтральним між полярними за змістом варіантами відповідей. Такий результат не став несподіванкою для організаторів дослідження, адже під час попередньо проведених експертних інтерв’ю з працедавцями було з’ясовано домінування саме такої думки. За умови спрощення шкали відповідей респондентів, наприклад за рахунок виключення з неї того варіанту, який відповідає нейтральній думці, а саме твердження “отримані під час навчання у ЗВО знання в цілому відповідають вимогам ринку праці”, можемо отримати дещо спрощений результат. Умовно залишаючи за межами нашого аналізу те значення, яке було обраховано для вище наведеного твердження, тобто абстрагуючись від відповідей, що були надані на підтримку нейтрального твердження, можемо отримати, з одного боку, дещо спрощений за своїм змістом підсумок (пов’язано з виключенням з фокусу уваги частини відповідей респондентів), а з іншого – більш конкретний за своїм значенням результат (пов’язано з розмежуванням відповідей між полярними твердженнями “повністю відповідають” та “не відповідають”). За умови такого абстрагування думка респондентів щодо рівня відповідності університетських знань вимогам ринку праці може бути подана через призму такого співвідношення між “повністю відповідають” та “не відповідають” як 12 і 42 % відповідно. Іншими словами,

кількість тих працедавців, які вважають, що сформовані у студентів під час навчання у ЗВО компетенції не відповідають сучасним вимогам ринку праці, у 3,5 рази більше чим тих, які переконані в існуванні такої відповідності. За умови цілісного сприйняття отриманих результатів, тобто без абстрагування від частини з них, відповідне співвідношення має дещо інший вигляд, а саме: 42 % респондентів підтримують думку про невідповідність університетських знань вимогам ринку праці, тоді як 58 % респондентів погоджуються з твердженням про існування відповідності.

По-третє, достатньо значущим (38 %) є показник незадоволеності працедавців якістю підготовки фахівців з вищою освітою на рівні “отримані під час навчання у ЗВО знання скоріше не відповідають вимогам ринку праці”. Такий рівень незадоволеності, з одного боку, є значно меншим від рівня, який було обраховано для тих працедавців, які підтримали твердження про те, що “отримані під час навчання у ЗВО знання в цілому відповідають вимогам ринку праці” (46 %), але з іншого боку – його значення є достатньо високим. Незадоволеність працедавців рівнем відповідності сформованих у випускників у ЗВО компетенцій вимогам ринку праці стає причиною організації перепідготовки молодих фахівців на робочому місці. Складається парадоксальна ситуація, за якої випускник ЗВО, потрапляючи до організації (на виробництво), розглядається в її межах не як джерело нових знань та ідей, а як стаття додаткових витрат на перенавчання.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. З огляду на наведене вище можемо сформулювати такі основні висновки.

1. Майже чотири з десяти працедавців переконані в тому, що “отримані під час навчання у ЗВО знання скоріше не відповідають вимогам ринку праці”. За умови певних абстрагувань частка незадоволених якістю вищої освіти працедавців може бути обрахована на ще на більшому рівні. Така незадоволеність працедавців є свідченням невиконання ЗВО деяких з покладених на нього завдань, серед яких “провадження на високому рівні освітньої діяльності, яка забезпечує здобуття особами вищої освіти відповідного ступеня за обраними ними спеціальностями” визначається Законом України “Про вищу освіту” на першому місці [14]. Вирішення протиріччя між можливостями ЗВО у формуванні компетенцій майбутніх фахівців та потребами (запитами) ринку праці може бути здійснено за такими напрямками:

– залучення працедавців до формування змісту та практики реалізації освітніх програм, а також до процедур акредитації освітніх програм (існуючи на цей час механізми участі працедавців, наприклад, на рівні погодження змісту освітньої програми, залучення до викладання окремих освітніх компонентів та представництво у галузевих експертних радах не забезпечують очікуваного результату). Пропонуємо встановити норму щодо обсягів обов’язкової участі працедавців у навчальному процесі та процедурах експертизи освітніх програм. Реалізація цієї пропозиції на практиці може бути здійснена шляхом укладання ЗВО договорів з галузевими спілками (об’єднаннями) та найбільш потужними (авторитетними) суб’єктами господарювання (організаціями);

– наближення компетенцій випускників ЗВО до потреб (запитів) ринку праці. Реалізація цієї пропозиції на практиці може бути здійснена через реалізацію потенціалів дуальної освіти. Пропонуємо замінити так звану виробничу практику студентів (стажування) на участь у реальному виробничому процесі в межах дуальної форми навчання. Крім того, відповідна пропозиція

може бути реалізована за рахунок запровадження механізму кваліфікаційних іспитів. Такий механізм повинен передбачати проведення окремого кваліфікаційного іспиту для підтвердження випускником ЗВО здобутого ним фаху. До такого іспиту повинні залучатися представники працедавців з правом вирішального голосу щодо підсумкової оцінки.

2. Залучення працедавців як одного із суб'єктів забезпечення якості вищої освіти до контролю так званих вихідних знань випускників ЗВО має стати повсякденною практикою реалізації освітніх програм. Крім того, працедавці повинні бути залучені до моніторингу якості надання ЗВО освітніх послуг. Іншими словами, з'ясування думки працедавців щодо змісту та практики організації навчального процесу повинно стати одним із напрямів діяльності гаранта та членів проектної групи освітньої програми. З іншого боку, використання думки працедавців на рівні експертної оцінки має певні обмеження, природа виникнення яких обумовлена досвідом та здобутками конкретного суб'єкта у професійній діяльності за відповідним напрямом. Іншими словами, залучаючи працедавців до оцінювання якості освітньої діяльності ЗВО та якості вищої освіти організатор моніторингу повинен взяти до уваги, з одного боку, результати професійної діяльності тієї організації, яку представляє працедавець (ефективність діяльності організації та частка ринку, що нею контролюється; динаміка розвитку організації (нарощування активів) та рівень використання інновацій у виробництві основного продукту; рівень конкурентоспроможності тощо), а з іншого – мотивацію працедавця до участі у процесі забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (бажання бути залученим до процесу оцінювання якості вищої освіти та реалізації заходів з її підвищення).

Вище сформульовані узагальнення та висновки не вичерпують питання з'ясування рівня відповідності отриманих університетських знань, вмінь та навичок вимогам ринку праці, а отже можуть бути уточненні під час подальших напрямів наукових пошуків. Найбільш перспективними з напрямів організації подальших наукових досліджень є ті, фокусом наукової уваги яких є питання оцінювання якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, наприклад за тим напрямом, власне якому була присвячена саме ця публікація, здобувачами вищої освіти та науково-педагогічними працівниками. Порівняння думок працедавців, студентів та науково-педагогічних працівників щодо рівня відповідності університетських знань вимогам ринку праці може стати підґрунтям для вдосконалення змісту та практики використання механізмів державного управління забезпеченням якості вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Белова Л. О., Бульба В. Г., Поступна О. В. Стан і проблеми здійснення управління якістю освіти та освітньої діяльності в Україні: експертне оцінювання. *Теорія та практика державного управління*. 2018. Вип. 2 (61). URL: http://kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2018-2/doc/1/1_1.pdf (дата звернення: 11.02.2020).
2. Гаєвська Л. А. Управління освітою: нові пріоритети. *Проблеми та перспективи входження України в європейський інтелектуальний простір: освітні аспекти* : зб. наук.-експерт. матеріалів. Київ : НІСД, 2009. С. 73–77.
3. Домбровська С. М. Якість освіти як одна з заporук вдалого державного реформування вищої школи України. *Актуальні проблеми державного управління*. 2011. № 1. С. 149–154.
4. Загорський В. С., Бурик З. М. Стратегічні пріоритети планування розвитку освіти регіону відповідно до вимог ринку праці. *Ефективність державного управління*. 2014. Вип. 38. С. 153–163.
5. Зайчук В. О. Управління якістю освіти як складова державної освітньої політики. *Педагогіка і психологія*. 2007. № 2. С. 18–26.

6. Карамішев Д. В. Стратегічні орієнтири розвитку моніторингу освітньої діяльності закладів вищої освіти як складової системи управління якістю. *Актуальні проблеми державного управління*. 2019. № 2 (56). С. 8–19.
7. Лукіна Т. О. Управління якістю освіти дорослих як проблема державного управління освітою в Україні. *Вісник післядипломної освіти*. 2016. Вип. 2 (31). С. 54–65.
8. Мороз В. М., Мороз С. А. Структура вищого учебного заведения как объект государственного управления. *Повышение квалификации и профессиональное совершенствование педагогов* : междунар. науч.-практ. конф., 26–27 нояб. 2015 г. Алматы, 2015. С. 156–161.
9. Мороз С. А. Державне управління розвитком трудового потенціалу ВНЗ: компетенція людини, університету та держави. *Державне управління: удосконалення та розвиток* : електрон. наук. фахове вид. Академії муніципального управління. 2016. № 4. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=967> (дата звернення: 11.02.2020).
10. Мороз С. А., Мороз В. М., Домбровська С. М. Французька модель підготовки науково-педагогічних кадрів: особливості розбудови та перспективи використання для розвитку трудового потенціалу вітчизняних ВНЗ. *Вісник НУЦЗУ. Серія "Державне управління"*. 2016. № 1 (4). С. 213–222.
11. Мороз С. А. Рівень відповідності університетських знань вимогам ринку праці: аналіз думки студентів вітчизняних ЗВО та напрями вдосконалення механізмів державного управління системою вищої освіти. *Вісник НУЦЗУ. Серія "Державне управління"*. 2019. Вип. 2 (11). С. 303–315.
12. Мороз С. А. Якість вищої освіти як детермінанта добробуту людини та держави: оцінка студентів вітчизняних ЗВО. *Публічне адміністрування та національна безпека*. 2019. № 4. URL: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2019-4-5203> (дата звернення: 11.02.2020).
13. Мороз В. М., Садковий В. П., Бабаєв В. М., Мороз С. А. Онлайн опитування студентів у системі забезпечення якості вищої освіти. *Інформаційні технології та засоби навчання*. 2018. № 6. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2415> (дата звернення: 11.02.2020).
14. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. *Офіційний вісник України*. 2014. № 63. С. 7–14.
15. Про Стратегію державної кадрової політики на 2012–2020 роки : Указ Президента України від 01.02.2012 р. № 45/2012. *Офіційний вісник України*. 2012. № 10. С. 44.
16. Садковий В. П. Удосконалення державних механізмів управління якістю вищої освіти України. *Державне будівництво*. 2014. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2014_1_10 (дата звернення: 11.02.2020).
17. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) / Європейська асоціація забезпечення якості вищої освіти. Київ : ТОВ "ЦС", 2015. 32 с.
18. Цілі сталого розвитку в Україні / Представництво ООН в Україні. URL: <http://sdg.org.ua/ua/sdgs-and-governments> (дата звернення: 11.02.2020).

Moroz S. A.,

PhD in Public Administration, Senior Research Officer of Training Research and Production Center, National University of Civil Protection of Ukraine, Kharkiv
ORCID 0000-0002-2696-1278

THE LEVEL OF ACCORDANCE OF UNIVERSITY KNOWLEDGE TO THE REQUIREMENTS OF THE LABOUR MARKET: ANALYSIS OF THE VIEWS OF EMPLOYERS AND WAYS TO IMPROVE PUBLIC ADMINISTRATION MECHANISMS IN THE SPHERE OF ENSURING THE HIGHER EDUCATION QUALITY

The problem of higher education institutions providing the quality of educational activities and the quality of higher education, including through the mechanism of improving the content and practice of educational programs' realization, can be considered through the prism of accordance of university knowledge to the requirements of the labour market. The assessment of the level of such accordance can be made with the help of a survey of the main stakeholders of the higher education quality. Given the fact that employers are one of stakeholders of the higher education quality, their opinion regarding the level of accordance between university knowledge to the demands of the labour market, as well as improving the content and practice of using of public administration mechanisms in the sphere of ensuring of higher education quality was chosen with the author of an article as the subject of study.

Clarification of the employers' opinions was made using the tools of the survey method, namely questionnaire. Survey of employers was conducted as part of the author's outside the grant project "Assessment of the higher education quality" The survey involved 184 employers from Kharkiv, Poltava, Sumy, as well as Ukrainian-controlled parts of Donetsk and Lugansk regions. According to the results of the analysis of the respondents' answers, the following facts were obtained: 4% of employers believe that "the knowledge obtained during studying in the Institute of higher education almost fully does not meet the requirements of the labour market"; 38 % of employers are convinced that "the knowledge obtained during studying in the Institute of higher education most likely does not meet the requirements of the labour market"; 46 % of employers support the opinion that "the knowledge obtained during studying in the Institute of higher education generally meets the requirements of the labour market"; 8 % of employers agree with the statement that "the knowledge gained during studying in the Institute of higher education is more likely meet the requirements of the labour market"; 4 % of employers are convinced that "the knowledge gained during studying in the Institute of higher education fully complies with the requirements of the labour market" (answer options are given according to the order of their placement in the questionnaire and in compliance with the principle of their presentation from "I completely disagree with the existence of accordance between university knowledge and labour market requirements" to "I completely agree with the existence of the accordance between university knowledge and the labour market requirements"). Summarizing the opinions of respondents (abstracting from insignificant groups of respondents' answers and grouping answers, with the direction to increase the scope of problematics consideration) letting us make a conclusion, that the number of those employers who believe that the competencies formed among students during their studying in Universities of higher education do not meet the modern requirements of the labour market in 3.5 times more than those who are convinced of the existence of such a accordance.

Based on the results of the analysis of the employers' answers, it was proposed to provide a norm for their involvement in the formation of the content of educational programs and practice of their realization, as well as in the procedures of educational programs' accreditation. Establishing at the institutional level the norms regarding the amount of employers' participation in the educational process and the examination procedures of educational programs, on the one hand, will lead to increase of the level of accordance between university knowledge and the labour market requirements, and on the other - will lead to increase of the educational activities quality and the higher education quality. In addition, in order to make the competencies of the graduates of Institutions of higher education closer to the needs (demands) of the labour market, it was proposed to supplement the existing system of assessment of the final knowledge of the graduates of Institutions of higher education with the obligations of the qualification exam. Employers or their representatives should become the main subjects for the knowledge assessment within the framework of such a qualification exam.

Keywords: accordance of University knowledge to the requirements of the labour market; survey of employers; improving mechanisms of public administration over ensuring the higher education quality; quality of activity of higher educational institutions.

References

1. Bielova, L.O., Bulba, V.H., Postupna, O.V. (2018). Stan i problemy zdiisnennia upravlinnia yakistiu osvity ta osvitnoi diialnosti v Ukraini: ekspertne otsiniuvannia. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia – Theory and Practice of Public Administration*, 2(61). URL: http://kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2018-2/doc/1/1_1.pdf [in Ukrainian].
2. Haievskia, L.A. (2009). Upravlinnia osvitoiu: novi priorityty [Management of Education: New Priorities]. *Problemy ta perspektyvy vkhodzhennia Ukrainy v yevropeiskyi intelektualnyi prostir: osvitni aspekty: zb. nauk.-ekspert. materialiv*. Kyiv: NISD, 73–77 [in Ukrainian].
3. Dombrovska, S.M. (2011). Yakist osvity yak odna z zaporuk vdaloho derzhavnoho reformuvannia vyshchoi shkoly Ukrainy [The quality of education as one of the keys to successful state reforming of Ukrainian higher education]. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia*, 1, 149–154 [in Ukrainian].
4. Zahorskyi, V.S., Buryk, Z.M. (2014). Stratehichni priorityty planuvannia rozvytku osvity rehionu vidpovidno do vymoh rynku pratsi [Strategic priorities for planning education development in the region in accordance with the requirements of the labor market]. *Efektynnist derzhavnoho upravlinnia*, 38, 153–163 [in Ukrainian].

5. Zaichuk, V.O. (2007). Upravlinnia yakistiu osvity yak skladova derzhavnoi osvitnoi polityky [Quality Management of Education as a Component of State Education Policy]. *Pedahohika i psykholohiia*, 2, 18–26 [in Ukrainian].
6. Karamyshev, D.V. (2019). Stratehichni oriientyry rozvytku monitorynhu osvitnoi diialnosti zakladiv vyshchoi osvity yak skladovoi systemy upravlinnia yakistiu [Strategic guidelines for the development of the monitoring of the educational activities of higher education institutions as a component of the quality management system]. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia*, 2 (56), 8–19 [in Ukrainian].
7. Lukina, T.O. (2016). Upravlinnia yakistiu osvity doroslykh yak problema derzhavnoho upravlinnia osvitou v Ukraini [Adult Education Quality Management as a Problem of State Education Management in Ukraine]. *Visnyk pisladyplomnoi osvity*, 2 (31), 54–65 [in Ukrainian].
8. Moroz, S.A., & Moroz, V.M. (2015). Struktura vysshego uchebnogo zavedenija kak obekt gosudarstvennogo upravlenija [The structure of a higher educational institution as an object of public administration]. *Povyshenie kvalifikacii i professionalnoe sovershenstvovanie pedagogov: mezhdunar. nauch.-prakt. konf. – Proceedings from Professional development and professional improvement of teachers: Intern. scientific-practical Conf. Almaty*, 156–161 [in Russian].
9. Moroz, S.A. (2016). Derzhavne upravlinnia rozvytkom trudovoho potentsialu VNZ: kompetentsiia liudyny, universytetu ta derzhavy [Public administration of development of labor potential of higher education institution: competence of the person, university and state]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok: elektronne kvalifikacii i professionalnoe sovershenstvovanie pedagogov: mezhndunar. nauch.-prakt. konf. – Proceedings from Professional development and professional improvement of teachers: Intern. scientific-practical Conf. Almaty*, 156–161 [in Russian].
10. Moroz, S.A., Moroz, V.M., Dombrovska, S.M. (2016). Frantsuzka model pidhotovky naukovopedagogichnykh kadriiv: osoblyvosti rozbudovy ta perspektyvy vykorystannia dla rozvytku trudovoho potentsialu vitchyznianskykh VNZ [The French model of training of scientific and pedagogical personnel: peculiarities of development and prospects of use for the development of labor potential of native higher educational institutions] *Visnyk NUTsZU, issue 1 (4)*, 213–222 [in Ukrainian].
11. Moroz, S.A. (2019). Riven vidpovidnist universytetskykh znan vymoham rynku pratsi: analiz dumky studentiv vitchyznianskykh ZVO ta napriamy vdoskonalennia mekhanizmiv derzhavnoho upravlinnia systemoi vyshchoi osvity [The level of correspondence of university knowledge to the requirements of the labor market: analysis of the opinion of students of domestic HEIs and directions of improvement of the mechanisms of state management of the higher education system]. *Visnyk NUTsZU (Seriiia "Derzhavne upravlinnia")*, 2 (11), 303–315 [in Ukrainian].
12. Moroz, S.A. (2019). Yakist vyshchoi osvity yak determinanta dobrobutu liudyny ta derzhavy: otsinka studentiv vitchyznianskykh ZVO [The quality of higher education as a determinant of human and state well-being: assessment of students of national HEIs]. *Publichne administruvannia ta natsionalna bezpeka*, 4. URL: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2019-4-5203> [in Ukrainian].
13. Moroz, V.M., Sadkovij, V.P., Babayev, V.M., and Moroz, S.A. (2018). Onlajn opituvannia studentiv u sistemi zabezpechennia yakosti vishoyi osviti [Online Survey of Students in the System of Quality Assurance in Higher Education]. *Informacijni tehnologiyi ta zasobi navchannia* 6. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2415> [in Ukrainian].
14. About higher education: Law of Ukraine dated 01.07.2014 No. 1 556-VII. (2014). *Official Bulletin of Ukraine*, 63, 7–14.
15. Pro Stratehiiu derzhavnoi kadrovoy polityky na 2012-2020 roky: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 01.02.2012 r. № 45/2012. (2012). *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*, 10, 44.
16. Sadkovi, V.P. (2014). Udoskonalennia derzhavnykh mekhanizmiv upravlinnia yakistiu vyshchoi osvity Ukrainy [Improvement of state mechanisms of quality management of higher education in Ukraine]. *Derzhavne budivnytstvo*, 1 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2014_1_10 [in Ukrainian].
17. Yevropeiska asotsiatsiia zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity, Standarty i rekomendatsii shchodo zabezpechennia yakosti v Yevropeiskomu prostori vyshchoi osvity (ESG). (2015). Kuiv: TOV "TsS".
18. Tsili staloho rozvytku v Ukraini. Predstavnytstvo OON v Ukrain. URL: <http://sdg.org.ua/ua/sdgs-and-governments> [in Ukrainian].

Надійшла до редакції 12.02.2020 р.